

I. A szakértői bizonyítás útján bizonyítandó tények feltárásához szükséges kérdéseket a bíróságnak kell feltenni a szakértő részére. Ezen kötelezettségét az elsőfokú bíróság súlyosan megsértette, mikor – a releváns kérdések és összefüggések meghatározását kontroll nélkül a felekre bízva – csupán a felek által feltett kérdések megválaszolására rendelte ki a szakértőt /Pp. 3. §. (3 , 180. §. (2) bekezdése/

II. Ugyanaz a magatartás egyidejűleg minősülhet a Tpv-t-be ütköző, másrészt szerződésszegő magatartásnak is. A sérelmet szenvedő fél maga jogosult megválasztani, hogy mely jogcímen kíván a sérelmezett magatartással kapcsolatosan igényt érvényesíteni.

A Győri Ítéltábla: Gf.IV.20.175/2006/8.szám

A megyei bíróság ítéletében megállapította, hogy az I.r. alperes tisztességtelen piaci magatartást követett el azzal, hogy a felperes, mint versenytárs törvényes érdekét sértő magatartást tanúsított, amikor a felperes részére bejelentett árumegrendelések egy részét saját nevében teljesítette, illetve megakadályozta a felperessel a gazdasági kapcsolat létrejöttét, és nem tájékoztatta a felperest arról, hogy a felperes versenytársaként kíván működni, továbbá, a felperes készpénzes árbevételéből esetenként a saját beszerzéseit finanszírozta. A fentieket meghaladóan a felperes kereseti kérelmeit elutasította. A bíróság elutasította a Győri Városi Bíróság előtt a jelen per I.r. alperese által a felperes ellen indított és jelen perhez egyesített perben előterjesztett kereseti kérelmet. Elsődlegesen kötelezte az I.r. alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 55.275,- Ft-ot és ezen összegnek 2004. július 30-tól járó késedelmi kamatát, amennyiben az I.r. alperes társasági vagyona ezt a felperesi követelést nem fedezné, úgy erre az esetre a bíróság másodlagosan kötelezte a II.r. alperest 55.275,- Ft és 2004. július 30-tól járó késedelmi kamata megfizetésére. Kimondta, hogy a perrel felmerült perkölségét mindegyik peres fél maga viseli.

Ítéletének indokolásában megállapította, hogy a II.r. alperes az I.r. alperes beltagja. A felperes és az I.r. alperes 2001. július 24-én írásbeli megbízási szerződést kötött egymással a felperes által bérelt V., H-i u. 5. szám alatti üzlethelyiségnek a felperes által forgalmazott alkatrészek szaküzleteként történő üzemeltetésére. Az I.r. alperes kizárólag a felperes áruját tárolhatta és értékesíthette az üzletben és amennyiben ezen kizárólagossági kötelezettségét megsérti, esetenként köteles volt a felperes részére 100.000,- Ft összegű kötbért fizetni. A felek 2003. augusztus 28-án a megbízási szerződésüket közös megegyezéssel írásban módosították, e szerint a tárgyhavi értékesítés nettó árbevételének 12 %-a + ÁFA összegben határozták meg az I.r. alperes havi díjazásának mértékét. Az I.r. alperes a felperes részére érkezett árumegrendelések egy részét saját nevében teljesítette és ezzel megakadályozta, hogy a gazdasági kapcsolat a felperessel jöjjön létre, illetve a felperest megillető készpénzes árbevételből esetenként a saját beszerzését finanszírozta, továbbá nem tájékoztatta arról a felperest, hogy a versenytársaként is működik. Az I.r. alperes legalább 4 alkalommal tanúsított ilyen jellegű magatartást. A felperes nem fizette meg az I.r. alperesnek járó 2004. július havi 344.725,- Ft összegű megbízási díjat. A felperes és az I.r. alperes közötti megbízási szerződés a felperes felmondása folytán megszűnt.

A megyei bíróság kiemelte, hogy az I.r. alperes képviselőjében a II.r. alperes elismerte azt a tényt, hogy olyan előfordult az üzleti partner gyors kiszolgálása érdekében, hogy az I.r. alperes nevében történt a teljesítés, amelynek része volt például az is, ha egy-egy irat fénymásolásra került, továbbá az is előfordult egy-két alkalommal, hogy az I.r. alperes nevére csomag érkezett a felperes által bérelt üzletbe. A megyei bíróság megítélése szerint II.r. alperes személyes előadása bizonyította azt, hogy az I.r. alperes a saját nevében is végzett alkatrész-értékesítést a felperes által bérelt üzlethelyiségben, ez a magatartása pedig sérti a versenytörvény 2. §-ában foglalt jogszabályi tilalmat, ezért a bíróság - az elsődleges kereseti kérelemben foglalt jogcím szerint - megállapította az I.r. alperes részéről a tisztességtelen piaci magatartás elkövetését.

Az elsődleges keresetnek való helytadásra figyelemmel a személyiségi jogsértés, valamint a szerződésszegés megállapítása iránt előterjesztett másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmeket elutasította.

Kifejtette, hogy a felek közötti gazdasági kapcsolat már a bírósági per megindítása előtt megszakadt, az nem volt bizonyítható, hogy az I.r. alperes a tisztességtelen gazdasági tevékenységet mely üzleti partnerekkel folytatta, ezért a bíróság elutasította a közzétételre kötelezés iránti felperesi kereseti kérelmet.

A megyei bíróság a felperesnek az alperesekkel szemben előterjesztett kártérítési igénye körében megállapította, hogy a felperes indítványára beszerzett írásbeli könyvszakértői vélemény nem tartalmazott arra vonatkozó adatot, hogy az alkatrész beszerzésére fordított összeg és a nettó árbevétel, illetve az árrés alapján az elmaradt vagyoni előny hogyan határozható meg, illetve, hogy az árrés-tömeg az I.r. alperes által a felperes sérelmére elkövetett tisztességtelen piaci magatartással állna okozati kapcsolatban. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint ehhez arra lett volna szükség, hogy az egyes konkrét értékesítések meghatározása és a felperes elmaradt haszna mellett az is bizonyítva legyen, hogy ezek az értékesítések a felperes értékesítései lehettek volna, ha az I.r. alperes jogszerűen jár el. Az elmaradt vagyoni előny mértékének megállapításánál nem a tervezett nyereség, hanem a tényleges haszonkiesés az irányadó. Gazdálkodó szervezetek esetében a kár mértékének megállapítása szempontjából az a tényleges haszonkiesés az irányadó, amit reális és ellenőrizhető adatok igazolnak. A megyei bíróság a tisztességtelen piaci magatartás kapcsán 4 alkalommal elkövetett jogsértést állapított meg, amelyre vonatkozó kárigény a 400.000,- Ft-os kötbérigénynek rendezettnek minősül, ugyanakkor a felperest terhelő bizonyítási kötelezettség nem teljesült az elmaradt haszonban meghatározott vagyoni kártérítés vonatkozásában, ezért a bíróság az erre irányuló kártérítési keresetet elutasította. Hangsúlyozta, hogy általános kártérítés a vagyoni kártérítés egyik módja, a PK 49. számú állásfoglalás szerint az általános kártérítés megítélésénél a bizonyítási nehézségek csak annyiban jelentősek, amennyiben azok a kár mértéke tekintetében jelentkezőek. Általános kártérítés megállapítására mindaddig nem kerülhet sor, amíg nyilvánvalóvá nem válik, hogy a kár mértéke nem számítható ki, alkalmazására nem kerülhet sor csupán azért, mert a kár mértékének megállapítása hosszadalmas, vagy esetleg terjedelmes bizonyítási eljárást tenne szükségessé. A perbeli esetben a tisztességtelen piaci magatartás konkrét értékesítések kapcsán merülhetett csak fel, ezért e konkrét értékesítések bizonyíthatatlansága nem szolgálhat az általános kártérítés alkalmazására, hanem csak a kárigény összességének bizonyíthatatlansága miatt az igény elutasítására. Ellenkező esetben az igényt érvényesítő felperes mentesülne a tisztességtelen piaci magatartást kiváltó konkrét értékesítések bizonyítása alól.

A tisztességtelen piaci magatartás megállapításra került, ezért a bíróság a Ptk. 246. §. (2) bekezdésére is figyelemmel a 4 alkalomra megállapított jogsértés kapcsán alaposnak ítélte a felperes kötbérigényét. Miután a felperesi képviselő nem vitatta a G.23.217/2004. számú ügyben az I.r. alperes által előterjesztett megbízási díj igényt, ezzel szemben a 400.000,- Ft-os kötbérigényét a megbízási díj erejéig beszámította, a megyei bíróság a városi bíróság előtt indított, egyesített ügyben előterjesztett kereseti kérelmet elutasította, a felperesi kötbérigényből a beszámítás után fennmaradt 55.275,- Ft és kamatai megfizetésére elsődlegesen az I.r. alperest, másodlagosan, a Gt.90. §. (1) bekezdése szerinti mögöttes felelősségére figyelemmel a II.r. alperest kötelezte. A késedelmi kamatról a Ptk. 301-301/A §-ának rendelkezései alapján, a perköltségről pedig a Pp. 81. §. (1) bekezdése alapján határozott. Ez utóbbi kapcsán kifejtette, hogy a felperes a tisztességtelen piaci magatartás megállapítására irányuló kereseti kérelme, valamint az 55.275,- Ft összegű kötbérigénye körében pernyertes lett, így igényt tarthat a 21.000,- Ft + 3.300,- Ft összegű eljárási illeték megtérítésére.

A felperes fellebbezésében az ítélet megváltoztatását, I. és II.r. alperes 2.860.472,- Ft kártérítés, valamint a perköltség megfizetésére kötelezését kérte. Fellebbezésében kifogásolta, hogy az elsőfokú ítélet nem felel meg a Pp. 213. §. (1) bekezdésének, mivel a döntés nem terjed ki a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre. A kártérítési igény, mint önálló kérelem bírálendő el. A megyei bíróság a tisztességtelen piaci magatartás és a kár között az okozati összefüggést nem látta megállapíthatónak, nem mellőzhette volna ugyanakkor a felperes szerződösszegésre alapított – harmadlagos – kereseti kérelmének elbírálását. A tisztességtelen piaci magatartás és a felperes kára közötti okozati összefüggés hiányából nem következik az, hogy a Ptk. és a megbízási szerződés rendelkezéseit sértő magatartásokkal a felperes kára nem lehet okozati összefüggésben.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 3. §. (3) bekezdése szerinti kötelezettségének nem tett eleget, nem tájékoztatta a feleket előzetesen a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének következményeiről, a felperes keresetét ugyanakkor azért utasította el, mert a szakvélemény nem terjedt ki a bíróság által szükségesnek tekintett tények, adatok vizsgálatára. Arra hivatkozik az ítélet, hogy a szakvélemény nem tartalmaz adatot az árrés-tömeg és I.r. alperes jogsértő magatartása közötti okozati összefüggésre. A felperes álláspontja szerint a jelen perben az okozati összefüggés megléte, vagy hiánya a bírói mérlegelés körébe tartozó kérdés és nem a Pp. 177. §. (1) bekezdése szerinti szakkérdés.

A felperesi fellebbezés szerint az ítélet részben iratellenes, logikai ellentmondást tartalmaz, nem felel meg a Pp. 206. §. (1) bekezdésének. Előbb megállapítja, hogy I.r. alperes tisztességtelen piaci magatartást követett el azzal, hogy a felperes részére bejelentett árumegrendelések egy részét saját nevében teljesítette, mely megállapítás magában hordozza az okozati összefüggés meglétének megállapítását is, hisz ez a tény önmagában jelenti azt, hogy ha I.r. alperes a jogsértő magatartást nem tanúsítja, akkor ez az értékesítés felperes értékesítése lett volna. Másutt az ítélet az okozati összefüggés fennálltát azért nem látja megállapíthatónak, mert a felperes nem bizonyította, hogy a tisztességtelen piaci magatartással történt értékesítések felperes értékesítései lehettek volna. A felek egyezően adták elő és ezt a bíróság is megállapította, hogy I.r. alperes a szerződés alapján a megrendelés szerinti alkatrészt jogosult volt megvásárolni, erre a fedezet rendelkezésére állt, esetenként vásárolt is

felperes nevében, így a felperes bizonyította, hogy amennyiben az adott alkatrész nem volt a veszprémi, vagy akár a budapesti raktárban, úgy ez a tény nem lett volna akadálya annak, hogy I.r. alperes a felperes részére érkező megrendelést felperes nevében teljesítse. A felperes annak alátámasztására, hogy a megrendelések közvetlenül nem I.r. alperes, hanem a felperes részére érkeztek, nyilatkozatokat csatolt fellebbezéséhez. Megismételte azon elsőfokú eljárás során előterjesztett álláspontját, hogy a felek által elfogadott szakvélemény által igazolt árrés megfelel a felperes tényleges haszonkiesésének, hiszen a felperes fizette a bolt költségeit, finanszírozta a raktárkészletet, s minden egyéb értékesítéssel kapcsolatos költséget, melyek az áruforgalomtól függetlenül fennálltak, s melyek az értékesítések számának növekedésétől nem növekedtek volna. I.r. alperes nem készletezett, a felperesi infrastruktúrát használva bonyolította saját nevében kereskedelmi tevékenységét, így nincs olyan további költsége, amely az adott árrést terhelte volna. Az I.r. alperes elismerte, hogy a felpereshez érkező megrendeléseket saját nevében teljesítette, a Pp. 164. §. (1) bekezdésére figyelemmel I.r. alperes terhére esik a bizonyítottság hiánya abban a körben, hogy a felperes nem érvényesíti alappal kártérítési igényként azt az árrés-tömeget, amelyet I.r. alperes a szerződés hatálya alatt elért. Fellebbezésének kiegészítésében a felperes kiemelte, hogy a megbízási szerződés megszűnése után 3 hónap átmeneti időt követően I.r. alperes bevétele töredékére csökkent.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben hangsúlyozták, hogy jogellenes magatartást nem követtek el, mert II.r. alperes volt az, aki a felperest bevezette erre a piacra. Az alperesek csatlakozó fellebbezésükben az elsőfokú ítéletnek a kötbérigény, az alperesi megbízási díjkövetelés abba való beszámítása, valamint az elsőfokú perköltség viselésére vonatkozó rendelkezéseit kérték megváltoztatni.

Az ítéletábra 8. számú végzésével az alperesi csatlakozó fellebbezést abban a részben, amelyben a felperesi kötbérigényt, illetőleg az abba történő beszámítás tárgyában hozott döntést érinti, elutasította.

A felperes fellebbezése az alábbiak szerint részben alapos, míg az alperesek perköltség vonatkozásában előterjesztett csatlakozó fellebbezése alaptalan.

Az elsőfokú ítéletnek az I.r. alperes tisztességtelen piaci magatartására vonatkozó megállapító, az I.r. alperes megbízási díj igényét elutasító, továbbá az I-II.r. alperest 55.275,- Ft és kamatai vonatkozásában marasztaló rendelkezése jogerőre emelkedett. A felperes fellebbezésében és a fellebbezési eljárás során megtartott tárgyaláson hangsúlyozta, hogy fellebbezése nem érinti a hirdetmény közzétételére, továbbá a Tpv. 4. és 5. §-a szerinti jogsértés megállapítására irányuló kereseti kérelmeket elutasító ítéleti rendelkezéseket. A másodfokú eljárás tárgyát tehát a kártérítési igény és a perköltség vonatkozásában előterjesztett felperesi fellebbezés és a perköltséget érintő alperesi csatlakozó fellebbezés elbírálása képezte.

Az ítéletábra álláspontja szerint a megyei bíróság a kártérítési kereset elbírálásához szükséges körben – részben a téves álláspontjára figyelemmel – nem folytatta le maradéktalanul a bizonyítást, a megállapított tényállás hiányos, így döntése megalapozatlan.

A megbízási szerződés tartalma szerint a felek nem csak az üzletbe fizikailag bekerült áruk értékesítését minősítették üzletben való értékesítésnek, hiszen a szerződés 2. pontjának utolsó előtti bekezdése az I.r. alperes feladatává teszi a 300.000,- Ft feletti megrendelések továbbítását felperes felé, aki közvetlenül szállítja ki az árut, de ezek is I.r. alperes értékesítésének minősülnek. A szerződés 2. pontjának azon rendelkezése, mely szerint a megbízott az üzletben kizárólag a megbízó áruját tárolhatja és értékesítheti, tehát akként értelmezendő, hogy ez az autóalkatrészek saját nevében való értékesítését I.r. alperesnek megtiltja, azaz a felperest ruházza fel az autóalkatrész-értékesítés kizárólagos jogával.

II.r. alperes úgy nyilatkozott, hogy a felperes által korábban nem értékesített áruk forgalmazását bevitte a felperes profiljába (a megbízási díj jutalékos jellege folytán ebben üzletileg II.r. alperes érdekelt volt). Az erre alapított alperesi védekezés nem foghat helyt, hisz amennyiben valóban bővítette ezáltal a felperes profilját, úgy a kibővült profilhoz tartozó áruk saját nevében történő értékesítésére vonatkozó I.r. alperesi jogosultságot is kizárta a szerződéses rendelkezés. A szerződés nem teszi lehetővé az I.r. alperesnek az ilyen jellegű tevékenységet attól függően sem, hogy valamely áru beszerzése mennyi időt vesz igénybe. Mindezekre tekintettel a perben beszerzett 26. számú szakértői vélemény részletes, tételes kimutatása alapján megállapítható, hogy az I.r. alperes a saját nevében történő értékesítésekkel ezen kötelezettségét folyamatos jelleggel, sorozatosan megszegte.

Az I.r. alperesnek a felperes megbízottjaként kizárólag a felperes nevében volt joga alkatrészeket értékesíteni, hiszen erre vállalt kötelezettséget. Ezért az ítéltábla – osztva a felperes fellebbezési érvelését – úgy foglalt állást, hogy minden olyan esetben, mikor I.r. alperes saját nevében értékesített, a felperes nevében kellett volna értékesítsen. Ekként minden olyan értékesítés a felperes kártérítési igényének alapjául szolgál, amit a szakértő megállapított. Ezek a konkrétan megállapított értékesítések az I.r. alperes részéről jogellenesek, a Tpv. 2. §-ába, illetőleg a szerződés 2. pontjába ütköznek, s amennyiben a felperes gazdálkodása körében ezen I.r. alperesi értékesítések elmaradt haszon megállapítását teszik lehetővé, úgy – akár egytől-egyig – megalapozzák a felperes kártérítési követelését (rámutat azonban az ítéltábla arra, hogy a felperesi kötbérigény 4 alkalommal megvalósított jogsértésen alapuló elbírálására vonatkozó ítéleti döntés anyagi jogerővel bír).

A Pp. 164. §. (1) bekezdésére figyelemmel az elmaradt haszon bizonyítása a felperesre háruló kötelezettség, megállapítása szakkérdés. A felperes az elmaradt haszonban jelölte meg kártérítési igényének alapját és kérte az összegszerűség bizonyítására szakértő kirendelését. Az elmaradt hasznot az I.r. alperes által jogszabálysértő módon eladott áruk árrés-tömegével azonosította. Az ítéltábla álláspontja szerint a felperes a megfelelő bizonyítási indítvány előterjesztésével eleget tett bizonyítási kötelezettsége körében mindannak, ami tőle elvárható. A Pp. 180. §. (2) bekezdése alapján megállapítható, hogy a szakértői bizonyítás útján bizonyítandó tények feltárásához szükséges kérdéseket a bíróságnak kell feltenni a szakértő részére. A bíróság részéről mindezt természetesen meg kell előznie annak értékelése, hogy milyen összefüggések, milyen egyéb tények feltárására van szükség, az adott tényállás esetén milyen összefüggések megléte mellett lehet a felperes által igényelt jogos kártérítés összegszerűsége kérdésében állást foglalni. Ezen kötelezettségét az elsőfokú bíróság súlyosan megsértette, mikor – a releváns kérdések és összefüggések meghatározását

kontroll nélkül a felekre bízva – csupán a felek által feltett kérdések egy részének megválaszolására rendelte ki a szakértőt. Ebből kifolyólag a szakértői vélemény sem a felperes elmaradt hasznának alátámasztására, sem az igény megalapozott elutasítására nem alkalmas, hiszen – mint ahogy az elsőfokú bíróság helytállóan megállapította – az alperesi árrés önmagában nem azonosítható a felperes elmaradt hasznával.

A fentiekre tekintettel a bizonyítási eljárás kiegészítésére van szükség, ezért a kártérítési kereseti kérelem elutasítására vonatkozó ítéleti rendelkezés vonatkozásában az ítélet tábla a Pp. 252. §. (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A megismételt eljárásban a szakértői bizonyításnak az ehhez szükséges, megfelelő szempontok megadása útján való kiegészítésével kell lehetőséget adni a felperesnek ahhoz, hogy elmaradt hasznát bizonyíthassa.

Rámutat továbbá az ítélet tábla arra, hogy ugyanaz a magatartás – miként az a perbeli I.r. alperesi magatartás esetében is megállapítható – egyidejűleg minősülhet a Tpv-t-be ütköző, másrészt szerződésszegő magatartásnak is. A sérelmet szenvedő fél maga jogosult megválasztani, hogy mely jogcímen kíván a sérelmezett magatartással kapcsolatosan igényt érvényesíteni, tehát nem bír elsőbbséggel sem a szerződésszegés, sem a tisztességtelen piaci magatartás tilalmába ütközés jogkövetkezményeinek alkalmazása. A perbeli esetben ugyanarra a tényállásra, ugyanarra az I.r. alperesi magatartásra alapítva érvényesíti a felperes elsődlegesen a Tpv-t. megsértésére, harmadlagosan pedig a szerződésszegésre alapítva kártérítési igényét. Amennyiben a megismételt eljárás során lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeképpen olyan körülmény merülne fel, mely alapján a Tpv-t-t sértő, jogellenes magatartásból nem vezethető le a felperes kártérítési igénye, úgy vizsgálni kell e körben azt is, hogy a szerződésszegésre hivatkozással alapos-e az igény.